

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 3.7.2008
COM(2008) 423 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

Migracija ir judumas. ES švietimo sistemų uždaviniai ir galimybės

{SEC(2008) 2173}

(pateikta Komisijos)

1. ĮVADAS

1. Ši žaliaji knyga skirta sunkiam šiandienos švietimo sistemų uždaviniui, susijusiam su reiškiniu, kuris, nors ir nėra naujas, pastaraisiais metais tapo įprastesnis ir plačiau paplito, – dideliu migrantų kilmės vaikų, kurių socialinė ir ekonominė padėtis prasta, skaičiumi mokyklose.

2. Šioje knygoje vartojamomis sąvokomis „migrantų kilmės vaikai“, „migrantų vaikai“ ir „mokiniai migrantai“ apibūdinami vaikai, kurių tėvai gyvena ES valstybėje, kurioje jie nėra gimę, nepaisant to, ar jie yra trečiųjų šalių piliečiai, kitų ES valstybių narių piliečiai, ar yra gavę priimančiosios valstybės narės pilietybę. Plati „migracijos“ sąvoka skiriasi nuo vartojamos kai kuriuose ES lygmens tekstuose, kuriuose sprendžiami imigracijos politikos klausimai¹. Nepaisant didelių teisinių ir praktinių trečiųjų šalių piliečių ir kitoje valstybėje narėje gyvenančių ES piliečių padėties skirtumų, ši žaliaji knyga skirta ir pastariesiems, kadangi šiame tekste nagrinėjami specifiniai švietimo klausimai aktualūs ir daugeliui iš jų. Tai patvirtina faktas, kad duomenų šaltiniuose, kuriais daugiausiai naudotasi rengiant šią knygą, – PIRLS ir PISA – migrantų kilmės šalys neskirstomos į ES šalis ir trečiąsias šalis².

3. Dėl itin didelių trečiųjų šalių piliečių srautų į ES ir dėl po dviejų pastarųjų plėtros etapų padidėjusio judumo ES viduje daugelio ES šalių mokyklose tokių vaikų staiga labai padaugėjo. Pagal PISA 2006 m.³ duomenis, bent 10 % ES 15 valstybių penkiolikmečių mokinių gimę užsienyje arba abu jų tėvai gimę kitoje šalyje; ketvirtaisiais mokymosi pradinėje mokykloje metais tokių mokinių yra beveik 15 %. Kai kuriose šalyse, kaip antai Airijoje, Italijoje ir Ispanijoje, kitoje šalyje gimusių mokinių nuo 2000 m. padaugėjo tris ar keturis kartus. Jungtinėje Karalystėje mokinių, kurie pradėjo lankyti mokyklą tik ką atvykę iš užsienio, per dvejus metus padaugėjo 50 %; taip dar labiau išaugo jau ir taip didelis migrantų kilmės mokinių skaičius. Be to, esama tendencijos, kad mokiniai migrantai telkiasi miesto teritorijoje ir tam tikruose miestuose; pavyzdžiui, maždaug pusė Roterdamo, Birmingamo ar Briuselio mokinių yra imigrantų kilmės⁴. Madride mokinių migrantų dalis nuo 1991 m. padidėjo dešimt kartų.

4. Didelis mokinių migrantų skaičius gerokai paveikė švietimo sistemas. Mokyklos turi prisitaikyti prie šių mokinių ir atsižvelgdamos į specifinius jų poreikius siekti įprasto tikslo – teikti kokybišką išsilavinimą visiems mokiniams. Švietimui tenka svarbus vaidmuo užtikrinant, kad šie mokiniai būtų pajėgūs integruotis į priimančiosios šalies visuomenę, tapti

---

¹ Šiomis aplinkybėmis svarbu prisiminti, kad ES piliečiai, skirtingai nei trečiųjų šalių piliečiai, naudojami ES sutartimi jiems suteikta pagrindine teise laisvai judėti Europos Sąjungoje ir jie gali gyventi kitoje valstybėje narėje nevykdydami jokių ypatingų integracijos reikalavimų. Tai esminis skirtumas, palyginti su sąlygomis, kurių pagal dabartines ES ir nacionalines imigracijos taisykles turi laikytis ES valstybėje narėje norintys gyventi trečiųjų šalių piliečiai.

² Kai tekste minimos *migrantų bendruomenės*, siekiama pabrėžti svarbią 2.1 skirsnio mintį, kad atotrūkio tarp mokymosi rezultatų reiškinys ir jį lemiantys veiksniai gali veikti ir vėlesnes kartas (gavusias pilietybę arba ne), ypač tais atvejais, kai atsiskiriama nuo priimančiosios valstybės narės pagrindinės bendruomenės. Tekste neminimos ES piliečių ne migrantų, turinčių išskirtinį etninį ar kultūrinį tapatumą ir kuriems kyla didelė socialinės atskirties grėsmė, grupės (pvz., romų). Tačiau daugelis čia aprašytų analizės ir švietimo problemų aspektų aktualūs ir jiems.

³ Tarptautinio mokinių vertinimo programa (angl. PISA) – tai kas trejus metus visame pasaulyje atliekamas testas, per kurį tikrinamos penkiolikmečių mokinių žinios; šio testo atlikimą koordinuoja Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD).

⁴ Žr. priedo lentelę.

sėkmingai gyvenančiais ir vaisingai dirbančiais jos piliečiais, kitaip tariant, kad migracija būtų naudinga ir migrantams, ir priimančiajai šaliai. Mokykloms tenka svarbiausias vaidmuo formuojant visuomenę be atskirties, nes būtent mokyklose migrantų ir priimančiosios šalies bendruomenių jaunuoliai turi daugiausiai galimybių pažinti ir išmokyti gerbti vieni kitus. Migracija suteikia galimybę visais atžvilgiais praturtinti švietimo patirtį – kalbų ir kultūrų įvairovė mokykloms gali tapti neįkainojamais išteklių. Ji gali padėti tobulinti mokymo metodus, ugdyti įgūdžius ir gausinti žinias.

5. Migracija veikia net vaikų iš aukštą socialinę ir ekonominę padėtį užimančių labai išsilavinusių šeimų švietimą. Tokius mokinius gali bent jau trumpam laikui neigiamai paveikti nutrauktas mokslas arba akistata su kalbų ir kultūros skirtumais; tačiau ilgalaikės sėkmingo jų lavinimosi perspektyvos geros, o tai, kad jie susipažįsta su naujomis kultūromis ir vartoja kitas kalbas, veikiausiai praturtins jų asmenybes. Šiai grupei priklauso daug migrantų vaikų, įskaitant daug naujųjų migracijos bangų vaikų. Tačiau šioje žaliwoje knygoje daugiausia dėmesio skiriama kalbos ir kultūros skirtumų ir nepalankių socialinių bei ekonominių sąlygų derinį, į tendenciją, kad tokie mokiniai telkiasi kai kuriose vietovėse ir kai kuriose mokyklose. Tai esminė švietimo problema – sėkmingas arba nesėkmingas sistemų veikimas turi reikšmingų socialinių pasekmių. Toliau pateikiami faktai rodo, kad atotrūkis tarp migrantų kilmės vaikų ir kitų jų bendraamžių mokymosi rezultatų yra didelis ir daugeliu atveju ilgalaikis. 1994 m. paskelbtoje Komisijos ataskaitoje pabrėžiama, kad jei migrantų vaikų švietimo galimybės negerės, gali kilti socialinio susiskaidymo, perduodamo iš kartos į kartą, didėjimo, kultūrinės segregacijos, bendruomenių atskirties ir etninių konfliktų grėsmė. Kelias tokie padėčiai susidaryti dar neužkirstas.

6. Už švietimo politiką neiginčijamai atsakingos pačios valstybės narės. Tačiau čia minėtos problemos tampa vis aktualesnės joms visoms. 2008 m. kovo 13–14 d. Europos Vadovų Taryba paragino valstybes nares gerinti migrantų kilmės mokinių išsilavinimą. Darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2008 m. pažangos bendroje ataskaitoje atkreiptas dėmesys į mokymosi sunkumus, su kuriais susiduria daugelis mokinių migrantų, kuriems reikėtų skirti daugiau dėmesio⁵. Iš toliau pateiktos analizės matyti, kad kai kurioms šalims geriau negu kitoms sekasi mažinti atotrūkį tarp mokinių migrantų ir kitų priimančiosios šalies mokinių mokymosi rezultatų. Esama aiškios galimybės vieniems iš kitų semtis žinių apie mokymosi sunkumus lemiančius veiksnius ir apie politines priemones, kuriomis galima padėti spręsti šį klausimą.

7. Direktyva 77/486/EEB – tai ankstesnis ES bandymas paskatinti valstybes nares sutelkti dėmesį į darbuotojų migrantų vaikų mokymą. Ši direktyva taikoma vaikams, pagal priimančiosios valstybės nares įstatymus privalantiems lankyti mokyklą ir išlaikomiems darbuotojo, kuris yra kitos valstybės narės pilietis. Joje nustatyta, kad valstybės narės turi:

- užtikrinti savo teritorijoje nemokamą tokių vaikų mokymą, pritaikytą prie konkrečių jų poreikių, visų pirma priimančiosios valstybės oficialiosios kalbos mokymą; ir
- bendradarbiaudamos su kilmės valstybėmis skatinti su įprasta mokymo programa suderintą gimtosios kalbos ir kilmės šalies kultūros mokymą.

8. Šia žaliwoja knyga skatinama apmąstyti minėtos direktyvos ateitį – koks šiuo metu galėtų būti jos vaidmuo siekiant ją priimti paskatinusių tikslų, kaip antai gerinti iš kitų ES valstybių

---

⁵ Tarybos ir Komisijos bendra 2008 m. ataskaita „Mokymasis visą gyvenimą – žinioms, kūrybiškumui ir inovacijoms skatinti“, 2008 m. vasario mėn.

migravusių darbuotojų vaikų mokymą ir taip paremti vieną iš keturių svarbiausių laisvių, užtikrintų Sutartimi.

9. Švietimo uždaviniai, kuriuos turi spręsti mokyklų sistemos, gerokai pasikeitė nuo to laiko, kai buvo priimta Direktyva 77/486/EEB. Toje direktyvoje kalbama tik apie vaikus, kurie yra ES piliečiai, mokymą, tačiau joje nesprenžiamas svarbus klausimas – trečiųjų šalių pilietybę turinčių vaikų mokymas⁶. Kaip matysime, direktyva įgyvendinta netolygiai. Siūloma apmąstyti, ar ši direktyva papildo valstybių narių politines pastangas šioje srityje ir ar ši direktyva – geriausias būdas, kuriuo ES gali remti tokias pastangas.

10. Be to, žaliaja knyga dedamas pagrindas, kad būtų nagrinėjama klausimų, susijusių su migrantų vaikų mokymu, visuma, o suinteresuotosios šalys raginamos pasidalyti nuomonėmis, kaip ES ateityje galėtų padėti valstybėms narėms formuoti šios srities švietimo politiką, kaip galėtų būti organizuojamas galimas mainų ir mokymosi vieniems iš kitų procesas bei kokia turėtų būti jo aprėptis⁷.

2. MIGRANTŲ KILMĖS VAIKŲ ŠVIETIMO PADĖTIS

2.1. Daug migrantų vaikų patiria mokymosi sunkumų

11. Esama aiškių ir nuoseklių įrodymų, kad migrantų vaikai pasiekia prastesnių mokymosi rezultatų nei jų bendraamžiai. PIRLS raštingumo tyrimo duomenimis, pradinio mokslo pabaigoje mokinių migrantų rezultatai prastesni negu jų bendraamžių ne migrantų.

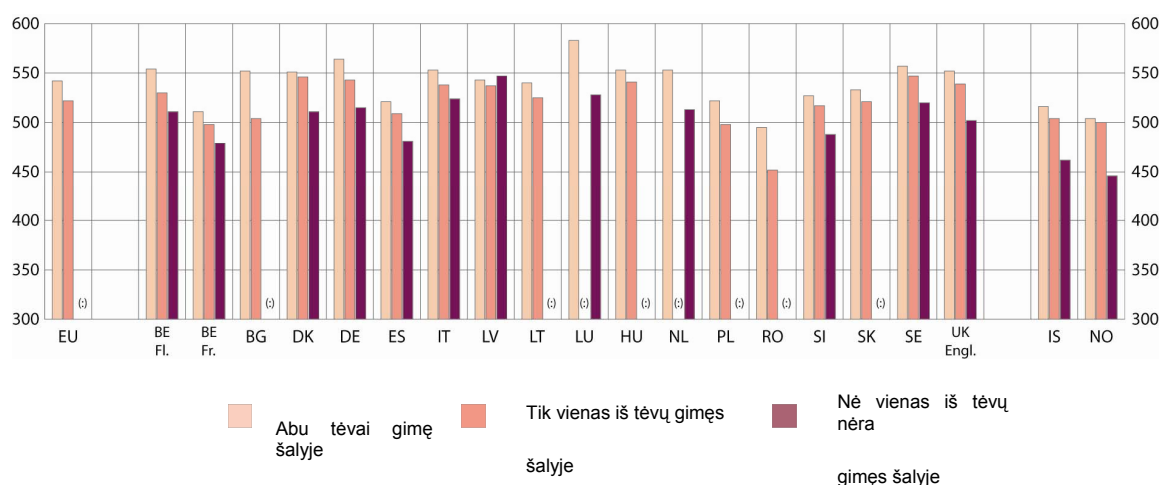
---

⁶ Trečiųjų šalių piliečių vaikai naudojami tokiomis pačiomis teisėmis mokytis kaip ir priimančiosios valstybės narės pilietybę turintys vaikai, jei jie patenka į Direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, 2003 10 3, p. 12) taikymo sritį ir (arba) Direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004 1 23, p. 44) taikymo sritį.

⁷ Žalioji knyga pagrįsta išsamiais tyrimais ir dokumentų analize (žr. priede pateiktą bibliografiją). Tai visų pirma *Eurydice* ir OECD darbas apie mokinių migrantų mokymą ir didelė literatūros apžvalga, atlikta Bambergo universiteto Europos migracijos studijų forumo. Šiais klausimais diskutuota su Mokymosi bendradarbiaujant grupe prieinamumo ir socialinės įtraukties klausimais pagal darbo programą „Švietimas ir mokymas 2010“.

1 diagrama. Mokinių, kurių abu tėvai gimę priimančiojoje šalyje, ir mokinių, kurių nė vienas iš tėvų nėra gimęs toje šalyje, gebėjimas skaityti, 2006 m.

(rezultatai pagal PIRLS skaitymo skalę – vidutinis balas)

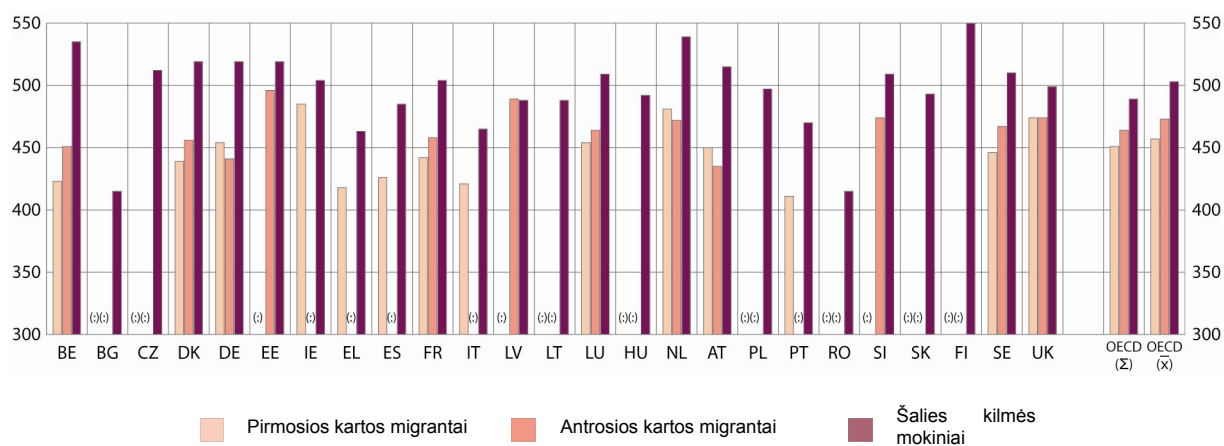

Duomenų šaltinis: 2006 PIRLS duomenų rinkinys

12. OECD PISA atliktas penkiolikmečių įprastų akademinėjų įgūdžių tyrimas patvirtino tendenciją, kad šios amžiaus grupės mokiniai migrantai pasiekia menkesnių rezultatų negu priimančiųjų šalių mokiniai visose tirtose srityse: gamtos mokslų, matematikos, o labiausiai į akis krinta prastesni skaitymo rezultatai.

2 diagrama. Mokinių matematikos rezultatų skirtumai, pagal imigranto statusą ir šalį

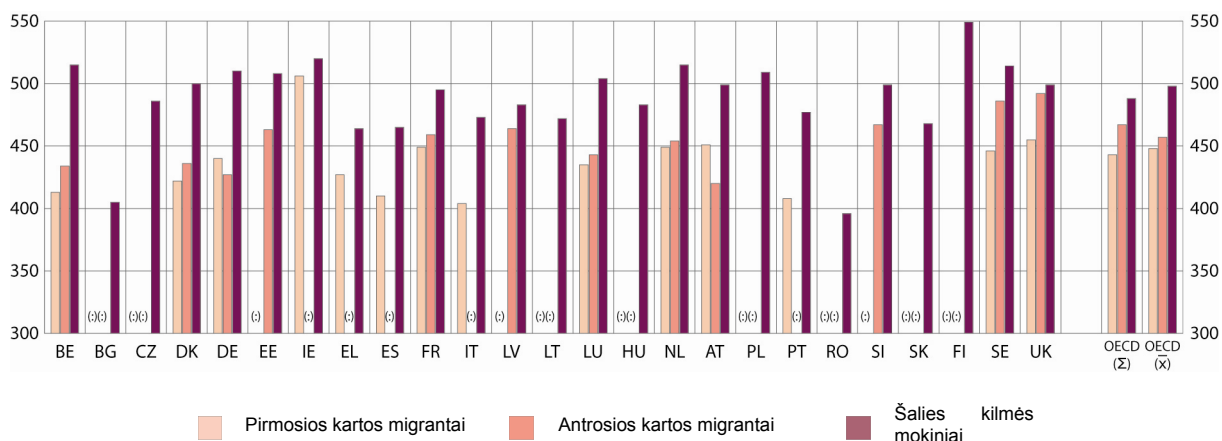
(rezultatai pagal matematikos skalę – vidutinis balas)

Duomenų šaltinis: OECD PISA 2006

3 diagrama. Mokinių skaitymo rezultatų skirtumai, pagal imigranto statusą ir šalį

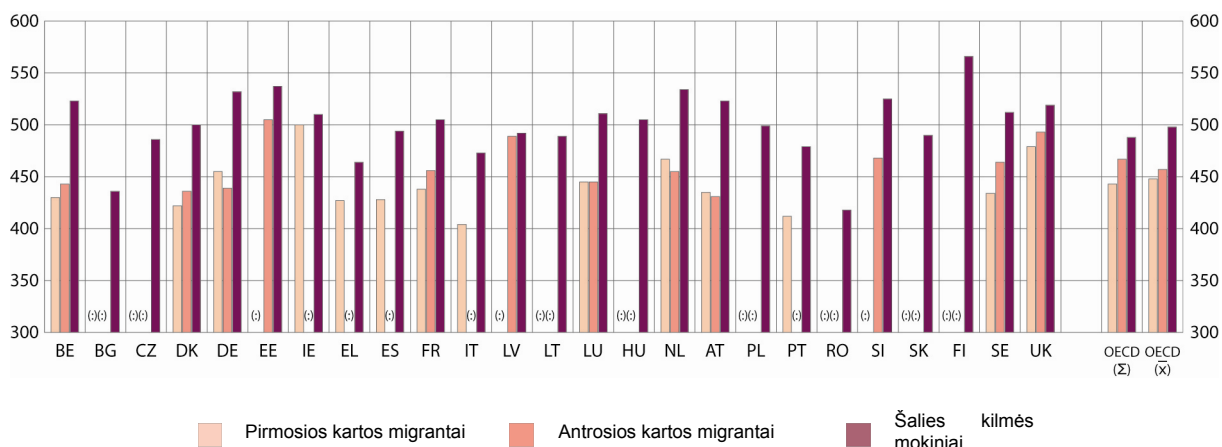
(Rezultatai pagal skaitymo skalę – vidutinis balas)

Duomenų šaltinis: OECD PISA 2006

4 diagrama. Mokinių gamtos mokslų rezultatų skirtumai, pagal imigranto statusą ir šalį

(Rezultatai pagal gamtos mokslų skalę – vidutinis balas)

Duomenų šaltinis: OECD PISA 2006

13. Šias išvadas patvirtina nacionaliniai rodikliai⁸.

14. Palyginus prastų mokymosi rezultatų duomenis ir mokinių migrantų mokyklos lankymo pradžios duomenis, galima išvelgti sąsają. Nors metams bėgant padėtis gerėja, daugumoje šalių mažesnė dalis mokinių migrantų, palyginti su kitais jų bendraamžiais, lanko priešmokyklinio ugdymo įstaigas ir jie paprastai pradeda tai daryti vėliau negu kiti vaikai. Prievole lankyti pradinę mokyklą užtikrinama, kad mokinių migrantų ir kitų mokinių

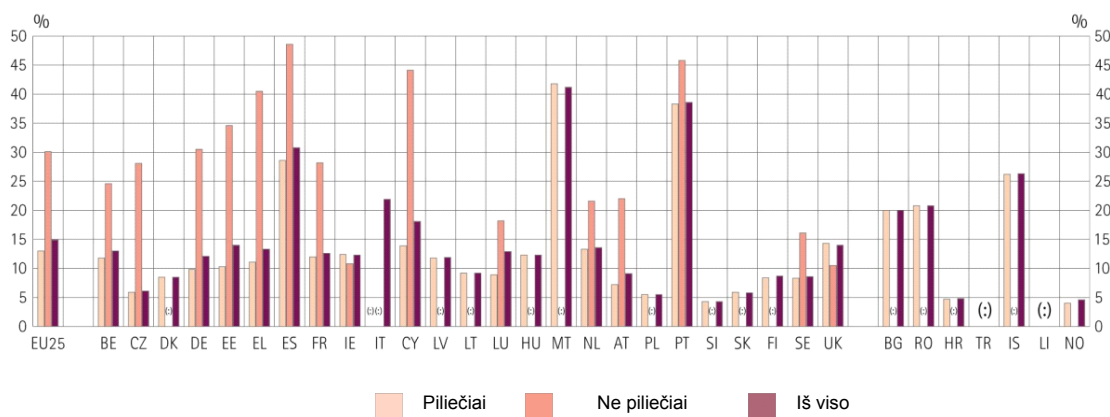
⁸ Žr. „Mikrozensus“, 2005 m. (Vokietija); „Ethnicity and education: the evidence on minority ethnic pupils aged 5 – 16“, 2006 m. (Jungtinė Karalystė); „Scolarizzazione dei minori immigrati in Italia“, CENSIS 2007 m. (Italija).

mokyklos lankymo lygis nebūtų skirtingas. Tačiau vidurinėje mokykloje atsiranda aiškių skirtumų, kadangi neproporcingai daug mokinių migrantų atsiduria profesinės pakraipos mokyklose, po kurių paprastai nesiekiami aukštojo mokslo. Akivaizdu, kad beveik visose šalyse daugiau mokinių migrantų anksti palieka mokyklą. Dėl visų šių veiksnių universitetinį išsilavinimą įgyja palyginti nedaug migrantų.

15. PISA pabrėžia švietimo politikos formuotojams itin nemalonų dalyką – kai kuriose šalyse antrosios kartos migrantų rezultatų atotrūkis visose trijose tyrimo srityse yra dar didesnis negu pirmosios kartos migrantų. Vadinasi, švietimas netampa migrantų įtraukties veiksmu, o didėjantis išsilavinimo skirtumas gali dar labiau įtvirtinti ir padidinti jų socialinę atskirtį.

5 diagrama. Anksti mokyklą palikusių asmenų dalis pagal pilietybę 2005 m.

(18–24 metų amžiaus asmenų, turinčių tik pagrindinį išsilavinimą ir nedalyvaujančių profesinio rengimo bei mokymo programoje, dalis 2005 m.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas, Darbo jėgos tyrimas, 2005 m.

2.2. Migracijos poveikis švietimo sistemoms

16. Prisitaikant prie didelio mokinių migrantų skaičiaus kyla keletas klasės, mokyklos ir mokyklų sistemos lygmeniu spręstinių uždavinių.

17. Klasėse ir mokyklose būtina prisiderinti prie padidėjusios gimtųjų kalbų, kultūrų perspektyvų ir išsilavinimo lygio įvairovės. Reikės įgyti naujų, specialių mokymo įgūdžių ir rasti naujų bendravimo su migrantų šeimomis ir bendruomenėmis būdų.

18. Mokyklų sistemos lygmeniu dėl didelės mokinių migrantų santalkos gali sustiprėti socialinės ir ekonominės segregacijos tendencijos (jau dabar gajos net ir geriausiose mokyklų sistemose). Šis reiškinys gali įgyti įvairių pavidalų, pvz., geresnę socialinę padėtį turintys asmenys gali palikti mokyklas, kuriose yra daug mokinių migrantų⁹. Kad ir kaip tai vyktų, dėl šio reiškinio didėja skirtumai tarp mokyklų, o užduotis sudaryti visiems vienodas galimybes mokytis tampa dar sunkesnė.

⁹ Bloem ir Diaz (2007 m.) praneša apie Danijos miesto Arhuso mokyklą, kurioje nėra nė vieno danų kilmės mokinio; McGorman ir kt. (2007 m.) aprašo padėtį Dublino 15-oje mokykloje; Burgess ir kt. (2006 m.) praneša, kad Bradforde (JK) 59 % vaikų lanko vienalytes tapatumo požiūriu mokyklas; Karsten ir kt. (2006 m.) aprašo panašią padėtį Nyderlanduose.

19. Švietimo uždavinį visada reikia vertinti atsižvelgiant į platesnį socialinės sanglaudos kontekstą – jei nepavyksta visiškai integruoti migrantų vaikų į mokyklas, platesnio masto socialinė įtrauktis veikiausiai irgi nebus sėkminga. Dėl prastų mokymosi rezultatų, mažo mokyklą baigusiu asmenų skaičiaus ir didelio mokyklą anksti palikusių asmenų skaičiaus sumažėja migrantų jaunimo galimybės vėliau sėkmingai integruotis į darbo rinką. Be to, nesėkminga integracija į švietimo sistemas gali sukliudyti užmegzti tinkamus socialinius ryšius ir darniai visuomenei būtiną įvairių grupių dialogą. Jei migrantų vaikai išeina iš mokyklos neatskleidę savo gebėjimų ir įgiję segregacijos patirties, kurią jie išsineša į tolesnį gyvenimą, kyla grėsmė, kad pagal šį modelį gyvens ir būsimos kartos. O jeigu mokykloms pavyksta gerai atlikti savo pareigas mokiniams migrantams, jie bus pasirengę sėkmingai integruotis į darbo rinką ir visuomenę. Taigi sudarant migrantams geras sąlygas mokytis padedama siekti tiek teisingumo, tiek veiksmingumo tikslų.

20. Migracija mokyklai gali būti vertinga kultūrinis ir pedagoginis požiūris. Kiti požiūriai ir perspektyvos gali praturtinti tiek mokinius, tiek mokytojus. Žinios apie kitas kultūras ir gebėjimas tolerantiškai ir pagarbiai užmegzti dialogą su kitos kultūros atstovais – tai kompetencija, kurią reikia ir įmanoma įgyti.

3. MIGRANTŲ KILMĖS VAIKŲ PATIRIAMŲ MOKYMOSI SUNKUMŲ PRIEŽASTYS

21. Pirmiau aprašytus mokymosi sunkumus, su kuriais susiduria migrantų kilmės vaikai, veikiausiai lemia daug veiksnių.

3.1. Migrantų kilmės vaikų padėtis ir aplinka

22. Mokymosi rezultatai dažniausiai glaudžiai susiję su **socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis**¹⁰. Taigi pagrindinė mokinių migrantų sunkumų priežastis – dažnai prasta socialinė ir ekonominė aplinka. Tačiau socialine ir ekonomine padėtimi negalima visiškai paaiškinti mokinių migrantų mokymosi sunkumų – iš PISA tyrimų išryškėja tendencija, kad jie mokosi prasčiau negu kiti vaikai, kurių socialinė ir ekonominė aplinka panaši, ir kad šis reiškinys kai kuriose šalyse dažnesnis negu kitose¹¹.

23. Toliau nurodomi kai kurie šį reiškinį lemiantys veiksniai.

- Migrantų ir jų šeimų įgytos **žinios**, visų pirma jų gimtosios kalbos žinios, taip pat ir institucijų bei švietimo sistemų veikimo išmanymas, praranda vertę. Be to, jų kvalifikacija gali būti nepripažinta oficialiai arba gali būti prasčiau vertinama¹².
- **Kalba** yra esminis veiksnys. Puikus dėstymo kalbos mokėjimas – būtina sėkmingo mokymosi sąlyga¹³. Net priimančiojoje šalyje gimusiam migrantų vaikui gali būti sunku, jei kalbos, kuria jis kalba mokykloje, įgūdžiai nėra gilinami namie. Be to, kalba gali tapti kliūtimi tarp migrantų šeimų ir mokyklos, todėl tėvams sunku padėti savo vaikams.

¹⁰ EU-SILC (Pajamų ir gyvenimo sąlygų statistika), 2005 m.

¹¹ Žr. priedo lentelę ir OECD (2006 m.). Kai kurie tyrimai, kaip antai Jacobs, Hanquinet ir Rea (2007 m.), tai patvirtina, o kiti paneigia. Pvz., Kristen ir Granato (2004 m.) nustatė, kad atlikus kryžminį socialinės ir ekonominės padėties tyrimą, skirtumai tarp migrantų ir šalies kilmės vaikų visiškai išnyksta.

¹² Europos kvalifikacijų sąranga (EKS) – bendra ES sistema, siejanti nacionalines kvalifikacijų sąrangas. Ji turėtų padidinti kitose valstybėse narėse įgytų kvalifikacijų skaidrumą ir perkeliamumą ir sumažinti problemą, su kuria susiduria migruojantys ES piliečiai.

¹³ Esser (2006 m.).

- Švietimo srityje nepaprastai svarbūs **lūkesčiai**. Šeimos ir bendruomenės, kurios švietimą laiko labai svarbiu dalyku, labiau linkusios remti besimokančius savo vaikus¹⁴. Itin didelę įtaką mokymosi rezultatams daro motinos¹⁵. Tam tikros bendruomenės moterų išsilavinimas, jų turimos galios ir galimybė priimti sprendimus dėl savo vaikų gali turėti didelį poveikį vaikų mokymosi rezultatams. Dėl nepakankamo išsilavinimo gali nukentėti ne tik pačios mergaitės, bet ir būsimosios kartos. Vaikų požiūrį į mokslą gali neigiamai veikti tai, kad jų bendruomenėje nedarbo lygis aukštas ir jie turi mažai sėkmingos integracijos į darbo rinką ir verslininkystės pavyzdžių.
- **Sektini pavyzdžiai** ir bendruomenės parama labai svarbūs, tačiau jų gali stigti, jei bendruomenės socialinė ir ekonominė padėtis prasta¹⁶. Kai kurios migrantų bendruomenės šiuo požiūriu rodo gerą pavyzdį: kai kurios imigrantų iš Azijos grupės Jungtinėje Karalystėje gyvena ne itin palankiomis sąlygomis, tačiau labai didelis procentas šių grupių vaikų patenka į nacionalinę aukštojo mokslo sistemą.

3.2. Švietimo aplinka

24. Net esant vienodoms migracijos aplinkybėms, tos pačios kilmės migrantų mokymosi rezultatai Europos valstybėse skiriasi¹⁷. Peršasi išvada, kad politika ir švietimo koncepcija yra svarbios. Švietimo sistemos struktūra ir mokyklų bei mokytojų santykių su migrantų vaikais palaikymo būdas gali turėti didelį poveikį rezultatams. Rezultatams svarbi ir bendraamžių įtaka. Mokiniai migrantai linkę geriau mokytis, kai yra mokomi kartu su gerai priimančiosios šalies kalbą mokančiais ir bendraklasiais, kurių noras mokytis – didelis¹⁸.

25. Tačiau daugelyje sistemų segregacijos tendencija yra stipri. Mokiniai migrantai dažnai susitelkia mokyklose, kurios yra *de facto atskirtos* nuo mokyklų visumos. Vis prastėjančią jų kokybę atsispindi, pavyzdžiui, didelė mokytojų kaita. Iš PISA tyrimo matyti, kad mokinių, besimokančių mokyklose, kuriose daug mokinių migrantų, mokymosi rezultatai prastesni¹⁹. Segregacijos atvejų esama ir pačiose mokyklose: esama įrodymų, kad skirstant į grupes pagal gabumus neproporcingai didelė dalis migrantų vaikų patenka į mažiau gabių vaikų grupes. Taip galbūt atsitinka dėl prastesnių pirminių mokymosi rezultatų ir (arba) kalbinių gebėjimų²⁰. Kraštutinis segregacijos atvejis – kai kuriose šalyse akivaizdi didelė migrantų vaikų santalka specialiosiose neįgaliesiems mokiniams skirtose mokyklose²¹. *A priori* mažai tikėtina, kad mokinių migrantų negalios mastai skirtingose valstybėse labai skirtingi.

¹⁴ Atlikta daugybė tyrimų, visų pirma JAV, kuriais siekta nustatyti tėvų ir bendruomenės lūkesčių įtaką įvairių etninių grupių vaikų mokymosi rezultatams. Pirmasis svarbus darbas – Ogbu (1991 m.).

¹⁵ Pažanga siekiant Lisabonos tikslų švietimo ir mokymo srityje – rodikliai ir bendri siektini standartai, 2007 m.

¹⁶ Wiley (1977 m.).

¹⁷ Žr. „Where immigrant students succeed“, OECD 2006 m.

¹⁸ Pirmasis svarbus tyrimas šia tema – Coleman ir kt. (1966 m.), parodęs, kad mažumoms priklausantys mokiniai, lankantys atskiras mažumų mokyklas, pasiekia menkesnių rezultatų, negu yra pajėgūs pasiekti. Farley (2005 m.) apžvelgė naujesnius bendraamžių įtakos mokymosi rezultatams tyrimus, jo išvados iš esmės remia ankstesnių tyrimų rezultatus.

¹⁹ Žr. priedo lentelę.

²⁰ Schofield (2006 m.). Ankstyvo skirstymo į grupes pagal gabumus pasekmės lygioms galimybėms gauti išsilavinimą jau nagrinėtos Komisijos komunikate dėl švietimo ir mokymo sistemų veiksmingumo ir teisingumo.

²¹ Pavyzdžiui, 1999 m. 9,4 % visų Vokietijos mokinių buvo migrantai, o specialiosiose mokyklose jų buvo 15 %. Žr. taip pat EUMC (2004 m.). Europos specialiojo ugdymo plėtros agentūra šiuo metu atlieka mokinių migrantų padėties 23 valstybių narių specialiojo ugdymo įstaigose lyginamąjį tyrimą. Rezultatai turėtų būti paskelbti 2009 m. pradžioje.

26. Bet kokio pavidalo mokyklinė segregacija mažins švietimo sistemos pajėgumą pasiekti vieną iš svarbiausių tikslų – didinti socialinę įtrauktį, susieti migrantų vaikus ir jų bendraamžius draugystės ir socialiniais ryšiais²². Kuo labiau mokyklos kovos su visų pavidalų *de facto* mokinių migrantų segregacija, tuo geresni bus švietimo rezultatai.

27. Švietimo koncepcija gali paaštrinti pirmiau minėtą mažų lūkesčių problemą. Pavyzdžiui, gali atsitikti taip, kad dėl menkų lūkesčių nekalbių mokinių atžvilgiu (didelė tikimybė, kad dėl priežasčių, susijusių su kalba, šiai grupei priklausys daug mokinių migrantų) bus nepakankamai įvertintos jų galimybės.

3.3. Keletas politinių priemonių, leidžiančių pasiekti teigiamų poslinkių

28. Atliekant tyrimus ir keičiantis patirtimi nustatytos politinės priemonės ir koncepcijos, kurios gali padėti mokiniams migrantams sėkmingiau mokytis. Tyrimai rodo, kad mokiniai migrantai mokosi geriau ten, kur socialinė ir ekonominė padėtis ir mokymosi rezultatai yra mažiau susiję. Kitaip tariant, sistemos, kuriose prioritetas – sudaryti visiems vienodas galimybes mokytis, veiksmingiausiai tenkina specifinius jų poreikius. Veiksmingiausios bus visaapimančios strategijos, taikomos visais sistemos lygmenimis ir visoms kryptims; dalinėmis priemonėmis nelygybės ar prastų rezultatų problema gali būti tik perkelta iš vienos sistemos dalies į kitą. Be to, politika, kuria siekiama sudaryti visiems lygias galimybes mokytis, bus veiksmingiausia, jei bus susieta su platesniu siekiu kurti visuomenę be atskirties.

29. Esama ir keletas politinių priemonių, skirtų specifiniams migrantų vaikų švietimo klausimams spręsti.

- Visose valstybėse narėse pabrėžiama, kad **priimančiosios šalies kalbos** mokėjimas – integracijos prielaida, jose visose imtasi konkrečių priemonių šios kalbos mokymuisi remti²³, pavyzdžiui, atvykusiems mokiniams migrantams rengiamos kalbos pamokos (kartais jose siūloma dalyvauti ir migrantų kilmės mokiniams, gimusiems priimančiojoje šalyje, tačiau dar nepakankamai gerai mokantiems jos kalbą). Kitas būdas – skatinti mokytis kalbos kuo anksčiau: tikrinti visų vaikų kalbos žinias ankstyvojoje vaikystėje; kalbinius gebėjimus ugdyti jau ikimokyklinio ugdymo pakopoje; rengti mokytojus taip, kad jie gebėtų mokyti priimančiosios šalies kalbos kaip antrosios kalbos.
- Ne visas dėmesys sutelktas į priimančiosios šalies kalbos mokymąsi, stengiamasi skatinti mokytis ir **kilmės šalies kalbos**, kartais tai daroma pagal Direktyvoje 77/486/EEB²⁴ numatytus dvišalius susitarimus su kitomis valstybėmis narėmis. Tokio mokymosi mastai padidėjo atsiradus naujoms judumo ir priimančiosios bei siunčiančiosios šalių mokyklų elektroninio giminiavimosi (*e-twinning*) galimybėms ir naujoms galimybėms palaikyti ryšį su kilmės šalimi per žiniasklaidą ir internetą. Kai kurie faktai rodo, kad didinti kilmės šalies kalbos svarbą gali būti naudinga pedagoginiu požiūriu. Puikus kilmės šalies kalbos mokėjimas – kultūrinė vertybė, didinanti migrantų vaikų pasitikėjimą savimi ir galinti ateityje tapti esminiu jų privalumu ieškant darbo. Be to, kai kurios migrantų šeimos gali numatyti galimybę grįžti į kilmės šalį; tai padaryti bus lengviau, jei bus mokoma kilmės šalies kalba.

²² Rutter ir kt. (1979 m.).

²³ Žr. *Eurydice* parengtą mokinių imigrantų integracijos į mokyklas ataskaitą (2004 m.); ji bus atnaujinta 2008 m.

²⁴ *Eurydice* parengta mokinių imigrantų integracijos į mokyklas ataskaita (2004 m.).

- Daugelyje šalių teikiama **tikslinė parama**, turinti padėti įveikti mokymosi sunkumus. Nors šios priemonės nėra *per se* skirtos migrantų grupėms, jos gali puikiai atitikti jų poreikius. Vienos iš šių priemonių skirtos asmenims – stipendijos ir mokymosi prestižinėse švietimo įstaigose kvotos (kvotos dažnai labai prieštarinai vertinamos). Kitos priemonės skirtos šeimoms. Tai išmokos, mokamos su sąlyga, kad lankoma mokykla arba pasiekama tam tikrų mokymosi rezultatų. Faktai rodo, kad šios priemonės taikomos sėkmingai. Tikslinė parama teikiama ir **mokykloms**, kuriose mokosi daug mokinių migrantų, tačiau rezultatai kuklūs, gal dėl to, kad trūksta kritinės masės, arba dėl to, kad parama netinkamai paskirstoma²⁵.
- Parengta daug **papildomos mokymosi paramos** tikslinėms grupėms **programų**, pagal kurias, pavyzdžiui, įsteigti mokymosi ir namų darbų ruošimo centrai, veikiantys po pamokų. Daugeliu atvejų jie įsteigti bendradarbiaujant su bendruomene. Vaikai **konsultuojami ir globojami**. Tai daro, pavyzdžiui, aukštųjų mokyklų studentai. Pasirodė, kad itin gerų rezultatų pasiekama tuo atveju, kai studentai yra tos pačios kilmės kaip ir jų globotiniai, ir kai ši veikla yra platesnio bendradarbiavimo su tėvų organizacijomis ir bendruomenės institucijomis dalis. Toks bendradarbiavimas gali apimti ir kitas priemones, kaip antai mokyklų tarpininkų skyrimą²⁶.
- Kai kurios sistemos suteikia **antrą galimybę mokytis**, tačiau aiškiai pabrėžiama, kad tai neturėtų tapti lygiagrečiu, atskiru mokinių, kuriems nesiseka mokytis pagal pagrindinę programą, mokymo būdu. Migrantų bendruomenėse skatinamas **suaugusiųjų mokymasis**, visų pirma skatinama mokytis kalbos. Tai laikoma priemone, padedančia kovoti su pirmiau minėtu mokymosi problemų perdavimu iš kartos į kartą ir lengvinančia mokyklos ir šeimų bendravimą.
- **Ikimokyklinis ugdymas** teikia daug naudos²⁷. Jei ikimokyklinio ugdymo įstaigoje daug dėmesio skiriama kalbos ugdymui, mokiniams migrantams tai gali būti itin naudinga rengiantis tolesniam mokymuisi²⁸. Tačiau, kaip minėta 2.1 skirsnyje, migrantų vaikai turi mažiausiai galimybių lankyti šias įstaigas; gerų rezultatų pasiekė sistemos, kuriose teikiama finansinė parama socialiai pažeidžiamoms šeimoms, kad jos galėtų pasinaudoti vaikų priežiūros galimybėmis²⁹.
- **Integruotasis ugdymas**, neleidžiantis atsirasti anksčiau minėtoms segregacijos tendencijoms, yra aiškus kai kurių sistemų tikslas. Kadangi segregaciją sunku įveikti, jei ji jau yra įsigalėjusi, toms šalims, kurias užplūdo nauja didelė migracijos banga, vertėtų parengti **prevencijos strategiją**, kuria būtų nuo pat pradžių užtikrinta socialinė, ekonominė ir etninė pusiausvyra. Mokyklos ir tarnybos gali būti sujungtos į tinklą, kad mokiniai migrantai būtų tolygiai paskirstyti ir būtų išvengta jų santalkų. Priemonės, kuriomis siekta

²⁵ Žr. Prancūzijos prioritetinių švietimo zonų politikos reformos pagrindą.

²⁶ Žr. priede pateiktus pavyzdžius.

²⁷ Žr. Komisijos komunikatą „Europos švietimo ir mokymo sistemų veiksmingumas ir teisingumas“, COM (2006) 481 galutinis ir 2007 m. lapkričio mėn. Švietimo tarybos išvadas dėl vieno iš svarbiausių Lisabonos strategijos aspektų – švietimo ir mokymo.

²⁸ Pavyzdžiui, Spies, Büchel ir Wagner (2003 m.) padarė išvadą, kad jei Vokietijos migrantų vaikai lanko vaikų darželius, gerokai padidėja tikimybė, kad jie lankys aukštesnę vidurinės mokyklos pakopą.

²⁹ Ryškiausias ir gerai įvertintas pavyzdys – JAV *HeadStart* programa, nurodyta priede.

mokyklas, kuriose yra daug socialiai nuskriaustų mokinių, padaryti patrauklesnes, – vadinamųjų „magnetinių“ mokyklų³⁰ steigimas – davė gerų rezultatų.

- Vienas svarbiausių žingsnių – nustatyti visų mokyklų **kokybės standartus**. Siekiant kokybės gali būti imamas ryšių su tėvais tvirtinimo, infrastruktūros gerinimo, užklausinės veiklos įvairinimo ir pagarbos ugdymo priemonių. Daugiausia dėmesio skiriama **mokymui ir vadovavimui**³¹. Kad būtų išspręsta nepalankioje padėtyje atsidūrusių mokyklų mokytojų didelės kaitos problema, kai kuriose sistemose numatytos paskatos, kad mokytojai pasirinktų tokias mokyklas ir jose liktų. **Rengiant mokytojus ir profesinio tobulinimo metu** daugiau dėmesio skiriama klausimui, kaip spręsti dėl įvairovės kylančias problemas ir didinti pažeidžiamų vaikų norą mokytis. Kai kuriose sistemose aiškiai siekiama **padidinti migrantų kilmės mokytojų skaičių**.
- Gilinti žinias apie kilmės šalies kultūrą ir kitas kultūras – tai galimybė padidinti mokinių migrantų pasitikėjimą savimi, o visiems kitiems mokiniams tai irgi gali būti naudinga. Norint įgyvendinti tokią **daugiakultūrio švietimo** idėją, būtina nukreipti pirminį dėmesį nuo priimančiosios valstybės tapatumo, vertybių ir simbolių. Visų pirma reikia diegti abipusę pagarbą, didinti išankstinės neigiamos nuomonės ir stereotipų daromos žalos suvokimą, ugdyti gebėjimą išklausti įvairias nuomones³² ir tuo pat metu gilinti žinias apie priimančiosios šalies visuomenės svarbiausias vertybes ir pagrindines teises bei siekti, kad jos būtų gerbiamos.

4. KLAUSIMO SPRENDIMAS EUROPOS LYGMENIU

30. Švietimo ir profesinio rengimo turinys ir organizavimas priklauso valstybių narių kompetencijai. Strategijos turi būti nustatomos ir įgyvendinamos nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu. Valstybės narės pareiškė pageidaujamos bendradarbiauti migrantų vaikų įtraukties srityje. Europos Komisija gali joms padėti. Visuotinis problemos ir ją lemiančių veiksnių pobūdis ir įvairiose valstybėse narėse, regionuose bei miestuose taikomi metodai leidžia manyti, kad galimas vaisingas dialogas.

31. Europos Sąjunga jau ėmėsi įvairaus pobūdžio veiksmų, kuriais tiesiogiai arba netiesiogiai veikiama valstybių narių šios srities politika. Be to, reikia apsvarstyti, koks vaidmuo formuojant šios srities politiką tenka Direktyvai 77/486/EEB.

4.1. ES programų ir veiksmų vaidmuo

32. Europos Komisija jau remia tam tikrą skaičių programų ir veiksmų, susijusių *inter alia*, su šiuo klausimu. 2005 m. Komisija pateikė „Bendrą integracijos darbotvarkę. Trečiųjų šalių piliečių integracijos Europos Sąjungoje programą“³³, kurioje siūlomos Bendrųjų pagrindinių

---

³⁰ Pirmosios „magnetinės“ mokyklos atidarytos JAV aštuntojo dešimtmečio pabaigoje. Jų esmė – mokiniai iš įvairių vidurinės klasės gyvenamų kaimyninių miesto kvartalų mokytis į šias mokyklas viliojami įdomiomis ir retomis mokymo programomis ir veikla. Taip galima pagerinti mokyklų socialinę ir ekonominę pusiausvyrą ir sustiprinti pažeidžiamų kvartalų švietimo programą. Europoje irgi turima „magnetinių“ mokyklų patirties. Žr. <http://schulpreis.bosch-stiftung.de>.

³¹ McKinsey ataskaita (2007 m.).

³² Žr. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, visų pirma gebėjimus nr. 6 (Socialiniai ir pilietiniai gebėjimai) ir 9 (Kultūrinis sąmoningumas).

³³ COM(2005) 389.

integracijos principų³⁴ įgyvendinimo priemonės ir ES paramos mechanizmai, kaip antai nacionaliniai integracijos informaciniai punktai, Europos integracijos forumas ir migracijos ir integracijos metinės ataskaitos. Be to, Europos trečiųjų šalių piliečių integracijos fondas toliau padeda taikyti migrantų jaunimo ir vaikų integracijos priemones. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų išvardijama, kokio pobūdžio požiūrių, žinių ir įgūdžių turi įgyti besimokantys asmenys, kad šiuolaikinėje Europoje lengviau pasiektų asmeninį pasitenkinimą ir vystymąsi, socialinę integraciją, būtų aktyvūs piliečiai ir lengviau įsidarbintų. Gebėjimai nr. 6 (Socialiniai ir pilietiniai gebėjimai) ir 9 (Kultūrinis sąmoningumas) itin svarbūs tais atvejais, kai yra daug mokinių migrantų, ir jais gali būti remiamasi rengiant nacionalines švietimo koncepcijas.

33. Mokymosi visą gyvenimą programa, visų pirma veiksmais pagal *Comenius* (mokyklinis ugdymas), *Leonardo da Vinci* (profesinis mokymas), *Grundtvig* (suaugusiųjų švietimas) ir „Jaunimo“ programą, remiami projektai, susiję su daugiakultūriu švietimu, mokinių migrantų integracija į mokyklas ir socialiai nuskriausto jaunimo socialine įtrauktimi. Priede pateikiama pavyzdžių.

34. Sanglaudos politika (struktūriniai fondai, visų pirma ESF ir ERPF) sudaro galimybę remti socialinės įtraukties projektus ir priemones nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu. „Regionų ekonominių pokyčių“ iniciatyvos URBACT programa bus skatinamas tarptautinis bendradarbiavimas ir dalijimasis gerąja patirtimi. Migrantų jaunimo socialinė įtrauktis yra prioritetinis klausimas. Bendrijos užimtumo ir socialinio solidarumo programa PROGRESS irgi suteikia tarptautinio bendradarbiavimo galimybių.

35. Europos lygių galimybių metai (2007 m.) ir Europos kultūrų dialogo metai (2008 m.) suteikia pagrindą skatinti Europos masto diskusiją apie įtrauktį ir migrantų jaunimą.

4.2. Europos lygmens keitimasis informacija apie politines priemones

36. Atvirasis koordinavimo metodas švietimo ir mokymo srityje padeda valstybėms narėms bendradarbiauti ir keistis patirtimi sprendžiant bendras švietimo problemas. 2008 m. pabaigoje Komisija pateiks naujos sistemos, kuria grindžiamas šis procesas, pasiūlymą, į kurią gali būti įtrauktas, *inter alia*, keitimasis informacija apie politines šio klausimo sprendimo priemones. Į jį gali būti įtrauktas galimų rodiklių ir etalonų, susijusių su atotrūkiu tarp mokinių migrantų ir kitų mokinių mokymosi rezultatų ir mokyklos lankymo, plėtojimo tyrimas.

37. Europos Komisija glaudžiai bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis, kurios taip pat dirba švietimo ir migracijos srityse, kaip antai OECD ir Europos Taryba. Šiam bendradarbiavimui ir toliau bus teikiama pirmenybė.

4.3. Direktyvos 77/486/EEB dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo³⁵ vaidmuo

38. Atsižvelgiant į šiame dokumente pateiktus politinius apmąstymus, kyla klausimas, kokią vaidmenį formuojant nacionalinę politiką ateityje gali atlikti Direktyva 77/486/EEB.

---

³⁴ Tarybos dokumentas 14615/04.

³⁵ 1977 m. liepos 25 d. Tarybos direktyva 77/486/EB dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo, OL L 199, 1977 8 6, p. 32–33.

39. Šios direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę, įgyvendinimas ir stebėjimas sukėlė sunkumų³⁶ iš dalies dėl to, kad ją priimant aplinkybės, į kurias atsižvelgiant ji buvo rengiama, t. y. migracijos valdymas pasitelkus dvišalius valstybių narių susitarimus, buvo pasikeitusios. Turint omenyje sunkumus, su kuriais susidūrė tuometinė devynių valstybių narių Europos bendrija organizuodama formaliam Direktyvos įgyvendinimui būtiną dvišalį bendradarbiavimą, sunku patikėti, kad ją būtų daug lengviau įgyvendinti 27 valstybės nars turinčioje ES.

40. Antras kylantis klausimas – Direktyvos taikymo sritis. Šiuo metu reikia spręsti vaikų iš trečiųjų šalių mokymo klausimą. Jų padėtis nepatenka į Direktyvos taikymo sritį.

41. Galiausiai, reikėtų įvertinti Direktyvos nuostatų pridėtinę vertę formuojant švietimo politiką. Atrodo, kad pirmosios Direktyvos nuostatos – valstybės narės „imasi reikiamų priemonių, jog, siekiant padėti [darbuotojų migrantų vaikams] iš pat pradžių integruotis į visuomenę, jų teritorijoje būtų užtikrintas nemokamas mokymas, o svarbiausia, kad jie būtų mokomi priimančiosios valstybės oficialiosios kalbos ar vienos iš oficialiųjų kalbų, šį mokymą pritaikius prie tokių vaikų konkrečių poreikių“ – poveikis formuojant valstybių narių politiką buvo nedidelis dėl šiame tekste aprašytų sudėtingų problemų. Kiekviena valstybė narė parengė savą koncepciją, kaip mokyti priimančiosios šalies kalbos. Sprendžiant platesnius migrantų kilmės vaikų mokymo klausimus, kyla klausimas, ar formuoti politiką valstybėms narėms gali labiau padėti Direktyva, ar keitimosi informacija apie politines priemones ir paramos programų derinys.

Antrąją Direktyvos nuostatą – valstybės narės „bendradarbiaudamos su kilmės valstybėmis imasi reikiamų priemonių, kad, suderinus su įprasta mokymo programa, [darbuotojų migrantų vaikai] būtų mokomi gimtosios kalbos ir jų kilmės šalies kultūros“ – leidžiama įgyvendinti labai lanksčiai. Šios nuostatos poveikis netolygus³⁷ ir ji gali 3.1 skirsnyje aprašytais aplinkybėmis būti laikoma švietimo požiūriu tinkama. Be to, pastaraisiais metais, po 2004 m. ir 2007 m. plėtros etapų, ES valstybių narių darbuotojų judumas Europos Sąjungoje smarkiai padidėjo. Šiomis aplinkybėmis atsiranda tikimybė, kad padidės noras skatinti mokyti migrantų vaikus kilmės šalies kalbos. Kyla klausimas, ar geriausia tai įgyvendinti pasitelkus teises priemones, pagrįstas Sutartyje ES piliečiams ir trečiųjų šalių piliečiams nustatyta skirtinga teisine tvarka, ar skatinant savo noru sudaryti susitarimus, kurie galėtų priklausyti arba nepriklausyti formaliajai mokyklų sistemai. Atsižvelgiant į Direktyvos reikalavimą siekti šio tikslo bendradarbiaujant su kilmės valstybėmis narėmis, tinklų kūrimas ir mokyklų giminiavimasis galėtų būti priemonės, kuriomis naudojantis kai kuriose mokyklose ar vietovėse būtų plėtojamas kilmės kalbos mokymas, gaunant paramą pagal Mokymosi visą gyvenimą programą. Mokytojai galėtų būti atitinkamai rengiami, siekiant remti tokį mokymą.

5. PASIŪLYMAS SURENGTI KONSULTACIJAS

42. Komisijos nuomone, būtų naudinga surengti konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis migrantų kilmės vaikų švietimo politikos klausimais. Suinteresuotųjų šalių prašoma pasidalyti nuomonėmis šiais klausimais:

- politiniai uždaviniai;

³⁶ Žr. COM (94) 80 ir 2004 m. *Eurydice* ataskaitą.

³⁷ 2004 m. *Eurydice* ataskaita.

- šiems uždaviniams spręsti tinkamos politinės priemonės;
- parama, kurią šiuos uždavinius sprendžiančioms valstybėms narėms galėtų teikti Europos Sąjunga; ir
- jų nuomonė apie Direktyvos 77/486/EEB ateitį.

43. Respondentų prašoma atsakyti į toliau pateiktus klausimus.

A. Politiniai uždaviniai

1. Kokie yra svarbūs politiniai uždaviniai, susiję su gero išsilavinimo suteikimu migrantų kilmės vaikams? Ar yra kitų, šiame dokumente nenustatytų, uždavinių, į kuriuos reikėtų atsižvelgti?

B. Politinės priemonės

2. Kokiomis politinėmis priemonėmis tikėtų spręsti šiuos uždavinius? Ar yra kitų, šiame dokumente neišvardytų, politinių priemonių ir metodų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti?

C. Europos Sąjungos vaidmuo

3. Kokių priemonių galima būtų imtis naudojantis Bendrijos programomis, kad būtų pasiekta teigiamų poslinkių migrantų kilmės vaikų švietimo srityje?

4. Kaip šie klausimai turėtų būti sprendžiami naudojant atvirąjį koordinavimo metodą švietimo ir mokymo srityje? Ar, Jūsų nuomone, vertėtų apsvarstyti galimybę nustatyti rodiklius ir (arba) etalonus, kaip priemonę sutelkti politines pastangas į mokymosi rezultatų atotrūkio mažinimą?

D. Direktyvos 77/486/EEB ateitis

5. Kokių būdu Direktyva 77/486/EEB, atsižvelgiant į jos įgyvendinimo patirtį ir į migracijos srautų pobūdžio pokyčius nuo jos priėmimo, gali remti valstybių narių šiems klausimams spręsti skirtą politiką? Ar patartumėte ją palikti tokią, kokia yra dabar, pritaikyti, ar panaikinti? Ar galėtumėte pasiūlyti kitų būdų remti valstybių narių politiką, susijusią su klausimais, kuriems spręsti skirta Direktyva?

44. Konsultacijos šiais klausimais vyks iki 2008 m. gruodžio 31 d.

45. Atsakymus siųskite šiuo adresu:

European Commission
DG Education and Culture
Consultation on Education and Migration
B-1049 Bruxelles
E-mail EAC-migrantchildren@ec.europa.eu

46. Europos Komisija išnagrinės šių konsultacijų rezultatus ir 2009 m. pradžioje paskelbs išvadas. Atkreipkite dėmesį, kad atsakymai ir jų autorių pavardės gali būti paskelbti, nebent autorius siųsdamas atsakymą pareikš aiškų nesutikimą, kad jis būtų skelbiamas.